УДК 612.17:303.62(477.41)

DOI: 10.32345/USMYJ.4(119).2020.25-29

Іванюк Анатолій

Кандидат медичних наук, завідувач Центру кардіохірургії КП КОР «Київська обласна клінічна лікарня», м. Київ, Україна

Канюра Олександр

Доктор медичних наук, професор, НМУ імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ КАРДІОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА МАТЕРІАЛАМИ АНКЕТУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ

Анотація: мета роботи - за матеріалами соціологічного опитування пацієнтів районних кардіологічних кабінетів у Київській області вивчити стан, проблеми та можливі шляхи удосконалення організації кардіологічної допомоги сільським жителям. Матеріали і методи. У 2020 р. за спеціально розробленою анкетой проведено соціологічне опитування 829 пацієнтів, котрі звернулися до районних кардіологічних кабінетів у Київській області. Матеріали дослідження опрацьовані із використанням статистичного методу. Результати. Аналіз результатів анкетування засвідчив, що на думку респондентів, для удосконалення організації кардіологічної допомоги населенню слід: оптимізувати організацію прийому пацієнтів ($51,4 \pm 1,7\%$), збільшити кількість прийомів лікарів-кардіологів ($67,5 \pm 1,6\%$), поліпшити оснащення закладів охорони здоров'я (ЗОЗ) медичним обладнанням ($52,3 \pm 1,7\%$), забезпечити можливість проведення усіх призначених лікарем лабораторних досліджень ($45,9 \pm 1,7\%$), розширити види діагностичних обстежень ($45,8 \pm 1,7\%$), підвищити кваліфікацію медичного персоналу ($49,8 \pm 1,7\%$) та впровадити механізми державно-приватного партнерства у ЗОЗ зі збереженням їх у власності держави ($79,3 \pm 2,2\%$). На державному рівні, на думку респондентів, необхідним є впровадження обов'язкового медичного страхування. Висновки. Результати проведеного соціологічного дослідження дозволили встановити, що організація кардіологічної допомоги сільському населенню Київської області не цілком задовольняє населення і вимагає оптимізації.

Ключові слова: соціологічне дослідження, пацієнти з хворобами системи кровообігу, кардіологічна допомога сільському населенню.

Вступ. Актуальність проблеми удосконалення організації кардіологічної допомоги зумовлена тим, що хвороби системи кровообігу є найпоширенішими захворюваннями, які стають частою причиною смерті (Mozaffarian, D., Benjamin, E. J., Go, A. S., Arnett, D. K., Blaha, M. J., Cushman, M., & Huffman, M. D., 2015), тимчасової непрацездатності та ранньої інвалідизації населення працездатного віку (Мезенцева, Н. І., Батиченко, С. П., & Мезенцев, К. В. 2018).

Соціологічна оцінка задоволеності населення медичною допомогою є необхідною умовою для здійснення науково обґрунтова-

ної управлінської діяльності у системі охорони здоров'я (СОЗ) і однією із складових планування лікувально-профілактичних заходів, розробки організаційних форм і методів роботи, а також методом контролю за ефективністю діяльності СОЗ щодо збереження здоров'я населення (Решетников, А. В., & Ефименко, С. А. 2007).

Головні прикладні функції соціологічного дослідження полягають в об'єктивному аналізі соціальної дійсності: пізнанні глибинних закономірностей соціальних процесів і правдивому описі феноменології соціального життя (Ядов, В. А. 1998).

Соціологічні дослідження дають можливість одержати «соціологічні факти» - зведені числові характеристики, отримані при спеціально організованому масовому спостереженні за соціальними явищами (Яковлева, Н. Ф. 2014).

Мета роботи - за матеріалами соціологічного опитування пацієнтів районних кардіологічних кабінетів у Київській області вивчити стан, проблеми та можливі шляхи удосконалення організації кардіологічної допомоги сільським жителям.

Матеріали і методи. У 2020 р. за спеціально розробленою анкетною проведено соціологічне дослідження. Репрезентативна вибірка налічувала 829 пацієнтів, котрі звернулися до районних кардіологічних кабінетів у Київській області. Анкета містила 18 запитань і 66 підпитань. Анкети заповнювалися респондентами анонімно. Показник повернення анкет склав 97,0%. Статистична обробка результатів соціологічного дослідження передбачала використання методів статистичного групування, табличного зведення, аналізу абсолютних і відносних рядів розподілу, оцінки статистичної достовірності результатів соціологічного опитування та виконана за допомогою комп'ютерної програми Microsoft Excel.

Результати дослідження

Аналіз отриманих результатів дослідження дозволив визначити статеві-віковий склад пацієнтів районних кардіологічних кабінетів у Київській області, їх розподіл за соціальним статусом, освітою, а також вивчити їх задоволеність отриманою медичною допомогою.

Встановлено, що серед пацієнтів, переважали жінки ($53,9 \pm 1,7\%$). Питома вага вікової групи 20-29 років склала $9,1 \pm 1,0\%$; 30-49 років - $22,4 \pm 1,4\%$, 50-59 років - $49,4 \pm 1,7\%$, а старше працездатного віку (60 і старші) - $19,1 \pm 1,4\%$.

$39,7 \pm 1,7\%$ опитаних проживали у районних містечках області, а $60,3 \pm 1,7\%$ - у селах. За соціальною належністю респонденти розподілилися наступним чином: сільськогосподарські робітники - $27,5 \pm 1,6\%$, пенсіонери - $20,4 \pm 1,4\%$, службовці у бюджетних організаціях - $18,7 \pm 1,4\%$, службовці у комер-

ційних організаціях - $16,5 \pm 1,3\%$, домогосподарки - $13,3 \pm 1,2\%$, безробітні - $3,6 \pm 0,6\%$.

Найбільша частка респондентів мала середню спеціальну освіту - $43,3 \pm 1,7\%$, середню - $35,7 \pm 1,7\%$, вищу - $19,9 \pm 1,4\%$.

Більшість хвороб системи кровообігу мають хронічний перебіг, тому значна частка пацієнтів мали тривалий досвід лікування. Серед усіх опитаних респондентів $12,6 \pm 1,2\%$ хворіли 5 і більше років, $38,5 \pm 1,7\%$ - від 3 до 5 років, $23,7 \pm 1,5\%$ - від 1 до 3-х років (що у сумі склало 74,8%).

$53,1 \pm 1,7\%$ хворих на ХСК за місцем проживання спостерігалися у кардіолога, а $46,9 \pm 1,7\%$ - у сімейного лікаря. Як основну мету даного відвідування лікаря-кардіолога респонденти назвали діагностичні дослідження ($46,8 \pm 1,7\%$) та консультацію ($41,2 \pm 1,7\%$).

Повністю задовольняє якість організації спостереження у лікаря-кардіолога за місцем проживання $32,9 \pm 1,6\%$ респондентів, скоріше задовольняє, ніж не задовольняє - $33,4 \pm 1,6\%$. Сумарна частка задоволених респондентів склала 66,3%.

Результати соціологічного дослідження також дозволили виявити слабкі, на думку пацієнтів, аспекти організації кардіологічної допомоги.

Організацією прийому хворих (доступністю) в цілому були не задоволені - $51,4 \pm 1,7\%$ опитаних. На прийом лікаря очікували від 30-ти до 60-ти хвилин - $45,6 \pm 1,7\%$ пацієнтів, від 60-ти до 120-ти - $24,2 \pm 1,5\%$.

$41,9 \pm 1,9\%$ респондентів були не задоволені станом оснащення кабінетів медичним обладнанням, $47,1 \pm 1,7\%$ терміном очікування діагностичних обстежень, $34,6 \pm 1,7\%$ - ставленням медперсоналу до пацієнтів, $29,7 \pm 1,6\%$ - ефективністю лікування.

У роботі районних кардіологів респондентів не влаштовує недостатній, на їх думку, обсяг обстеження ($36,7 \pm 1,7\%$), занадто високий ризик лікування ($34,6 \pm 1,7\%$), недостатня кваліфікація лікаря ($13,1 \pm 1,2\%$). $8,7 \pm 1,0\%$ опитаних відмітили грубість персоналу, а $6,9 \pm 0,9\%$ - труднощі в отриманні якісної допомоги.

Для удосконалення організації кардіологічної допомоги на районному рівні, на думку пацієнтів, необхідно: збільшити кількість

прийомів лікарів-кардіологів ($67,5 \pm 1,6\%$), поліпшити оснащення ЗОЗ медичним обладнанням ($52,3 \pm 1,7\%$), забезпечити можливість проведення усіх призначених лікарем лабораторних досліджень ($45,9 \pm 1,7\%$), підвищити кваліфікацію медичного персоналу ($49,8 \pm 1,7\%$).

$67,5 \pm 1,6\%$ респондентів вказали, що відвідування до лікаря фінансується за рахунок особистих коштів, а $32,8 \pm 1,5\%$ - за рахунок пільг.

Також $76,0 \pm 1,5\%$ опитаних відзначили, що бюджет родини не дозволяє їм користуватися послугами приватних ЗОЗ. $60,1 \pm 1,7\%$ респондентів вважає, що медичні послуги у державних (комунальних) ЗОЗ потрібно оплачувати за рахунок обов'язкового медичного страхування.

Вирішенню проблем організації кардіологічної допомоги населенню Київської області, на думку $56,9 \pm 1,7\%$ респондентів, допоможе запровадження обов'язкового медичного страхування, а на думку $49,9 \pm 1,7\%$ - запровадження державно-приватного партнерства.

У висновку можна констатувати, що результати проведеного дослідження засвідчили існування ряду проблем в організації кардіологічної допомоги сільському населенню Київської області. Аналогічні проблеми виявлені і у дослідженні Інституту кардіології ім. М.Д. Стражеска АМН України (Коваленко, В. М., & Корнацький, В. М. 2016).

Висновки

У статті представлені результати спеціально організованого соціологічного дослідження - анонімного анкетування, проведеного серед 829 пацієнтів, які звернулися до районних кардіологічних кабінетів у Київській області.

Результати виконаного дослідження дозволили отримати додаткову характеристику досліджуваного об'єкта за параметрами, які не відображені у офіційній статистиці, а саме: соціально-демографічний склад пацієнтів, котрі звертаються до районних кардіологічних кабінетів, доступність кардіологічної допомоги для хворих на ХСК, організація прийомів хворих, наявність діагностичного обладнання у районних ЗОЗ, обсяги діагностичних обстежень.

Також за результатами дослідження з'ясовано, що на думку респондентів, для удосконалення організації кардіологічної допомоги населенню слід: оптимізувати організацію прийому пацієнтів ($51,4 \pm 1,7\%$), збільшити кількість прийомів лікарів-кардіологів ($67,5 \pm 1,6\%$), поліпшити оснащення закладів охорони здоров'я (ЗОЗ) медичним обладнанням ($52,3 \pm 1,7\%$), забезпечити можливість проведення усіх призначених лікарем лабораторних досліджень ($45,9 \pm 1,7\%$), розширити види діагностичних обстежень ($45,8 \pm 1,7\%$), підвищити кваліфікацію медичного персоналу ($49,8 \pm 1,7\%$) та впровадити механізми державно-приватного партнерства у ЗОЗ зі збереженням їх у власності держави ($79,3 \pm 2,2\%$).

Результати дослідження є пріоритетним індикатором соціальної ефективності кардіологічної допомоги сільським жителям і важливим фактором при прийнятті управлінських рішень, спрямованих на удосконалення діяльності досліджуваних медичних структур.

Перспективи подальших досліджень. Отримані результати будуть використані при побудові концептуальної моделі обласного кардіологічного центру на принципах державно-приватного партнерства.

ЛІТЕРАТУРА

- Мезенцева, Н. І., Батиченко, С. П., & Мезенцев, К. В. (2018). Захворюваність і здоров'я населення в Україні: суспільно-географічний вимір.
- Mozaffarian, D., Benjamin, E. J., Go, A. S., Arnett, D. K., Blaha, M. J., Cushman, M., ... & Huffman, M. D. (2015). Executive summary: heart disease and stroke statistics—2015 update: a report from the American Heart Association. *Circulation*, 131(4), 434-441.
- Решетников, А. В., & Ефименко, С. А. (2007). Проведение медико-социологического мониторинга.
- Ядов, В. А. (1998). Стратегия социологического исследования. М.: Добросвет, 596, 2.
- Яковлева, Н. Ф. (2014). Социологическое исследование: учебное пособие. Москва: Флинта.
- Коваленко, В. М., & Корнацький, В. М. (2016). Проблеми здоров'я і медичної допомоги та модель покращення в сучасних умовах: Посібник. Київ: Гордон.

Ivanyuk Anatoliy

Candidate of Medical Sciences, Head of the Cardiac Surgery Center of the Kyiv Regional Clinical Hospital, Kyiv, Ukraine

Kanyura Alexander

Doctor of Medical Sciences, Professor, NMU named after OO Bogomolets, Kyiv, Ukraine

**CHARACTERISTIC OF THE CARDIOLOGICAL CARE ORGANIZATION
TO THE POPULATION OF KIEV REGION BY MATERIALS OF PATIENTS SURVEY**

Abstract: The aim: to study the state, problems and possible ways of improving the organization of cardiological care for rural residents based on the materials of a sociological survey of patients of district cardiology services in the Kiev region. Material and methods Using a specially developed questionnaire, a sociological survey of 829 patients, who applied to district cardiology services in the Kiev region was conducted in 2020. Results The analysis of the results of the survey showed that, in the opinion of the respondents, in order to improve the organization of cardiological care, it is necessary to: optimize the organization of patient admission ($51.4 \pm 1.7\%$), increase the number of visits to cardiologists ($67.5 \pm 1.6\%$), improve the equipment of healthcare institutions ($52.3 \pm 1.7\%$), ensure the possibility of carrying out all laboratory tests prescribed by a doctor ($45.9 \pm 1.7\%$), expand the types of diagnostic examinations ($45.8 \pm 1.7\%$), improve the qualifications of medical personnel ($49.8 \pm 1.7\%$) and introduce public-private partnership mechanisms in health care institutions while retaining them in state ownership ($79.3 \pm 2.2\%$). At the state level, according to the respondents, it is necessary to introduce National health insurance. Conclusions The results of the sociological study showed that the organization of cardiac care for the rural population of the Kiev region does not fully satisfy the population and requires optimization.

Keywords: sociological research, patients with diseases of the circulatory system, cardiac care for the rural population.

Иванюк Анатолий

Киевская областная клиническая больница г. Киев, Украина.

Канюра Олександр

Доктор медицинских наук, профессор, НМУ имени А.А. Богомольца, г. Киев, Украина

ХАРАКТЕРИСТИКА СОСТОЯНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ КАРДИОЛОГИЧЕСКОЙ ПОМОЩИ НАСЕЛЕНИЮ КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ ПО МАТЕРИАЛАМ АНКЕТИРОВАНИЯ ПАЦИЕНТОВ.

Аннотация. Цель работы - по материалам социологического опроса пациентов районных кардиологических кабинетов Киевской области изучить состояние, проблемы и возможные пути усовершенствования организации кардиологической помощи сельским жителям. Материалы и методы. С использованием специально разработанной анкеты, в 2020 году проведен социологический опрос 829 пациентов, обратившихся в районные кардиологические кабинеты в Киевской области. Материалы исследования обработаны с использованием статистического метода. Результаты. Анализ результатов анкетирования показал, что по мнению респондентов, для совершенствования организации кардиологической помощи населению следует: оптимизировать организацию приема пациентов ($51,4 \pm 1,7\%$), увеличить количество приемов врачей-кардиологов ($67,5 \pm 1,6\%$), улучшить оснащенность учреждений здравоохранения медицинским оборудованием ($52,3 \pm 1,7\%$), обеспечить возможность проведения всех назначенных врачом лабораторных исследований ($45,9 \pm 1,7\%$), расширить виды диагностических обследований ($45,8 \pm 1,7\%$), повысить квалификацию медицинского персонала ($49,8 \pm 1,7\%$) и внедрить механизмы государственно-частного партнерства в учреждения здравоохранения с сохранением их в собственности государства ($79,3 \pm 2,2\%$). На государственном уровне, по мнению респондентов, необходимо внедрение обязательного медицинского страхования. Выводы. Результаты проведенного социологического исследования позволили установить, что организация кардиологической помощи сельскому населению Киевской области не вполне удовлетворяет население и требует оптимизации.

Ключевые слова: социологическое исследование, пациенты с болезнями системы кровообращения, кардиологическая помощь сельскому населению.